

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

УНИВЕРЗИТЕТСКИ БИЛТЕН

Февруари 2013 година
Штип

Број 96, 15 февруари 2013 година

СОДРЖИНА

РЕЦЕНЗИЈА за трудот „Основи на финансии“ од проф. д-р Ристо Фотов, Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	3
РЕЦЕНЗИЈА за ракописот „Германско-македонски разговорник“ (практикум за предметот Германски јазик) од д-р Билјана Ивановска, Филолошки факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	7
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебно помагало „Практикум за музичко образование и воспитание со методика - за студентите од Одделенска настава и Предучилишно воспитување“ од м-р Ангеле Михјаловски и м-р Ленче Насев, Факултет за музичка уметност, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	9
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебно помагало/скрипта „Методика на наставата по музичко воспитување и образование“ за Одделенска настава од м-р Ангеле Михјаловски и м-р Ленче Насев, Факултет за музичка уметност, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	11
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебно помагало/скрипта „Деловна комуникација“ од проф. д-р Еленица Софијанова, проф. д-р Маргарита Матлиевска и м-р Тамара Јованов-Марјанова, Економски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	13
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебно помагало/скрипта „Вовед во теорија на аудиопродукција“ од асс. м-р Христо Стојаноски и проф. м-р Антонијо Китановски од Факултет за музичка уметност, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	16
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот „Водич низ пијанистичките техники“ од авторите асс. м-р Христо Стојаноски и проф. м-р Татјана Џорлева од Факултетот за музичка уметност при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	18
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот скрипта „Просторно планирање“ од д-р Никола В. Димитров, доцент на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	20
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за учебно помагало/скрипта „Техника и практични вежби за инструментот цез тапани“ од доцент м-р Александар Секуловски, Факултет за музичка уметност, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	22
РЕЦЕНЗИЈА на ракописот за скрипта „Интегрално производство на индустриски и фуражни култури“ од авторот доц. д-р Мите Илиевски, Земјоделски факултет, Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип	24
ПРЕГЛЕД на наслови на теми за изработка на магистерски трудови одобрени од наставно-научниот совет на единицата	26

Издавач:

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип

Главен и одговорен уредник: проф. д-р Саша Митрев
 Уредници: проф. д-р Блажо Боев, м-р Ристо Костуранов
 Лектор: Даница Гавриловска-Атанасовска
 Техничко уредување: Славе Димитров, Благој Михов

РЕЦЕНЗИЈА НА ТРУДОТ

1. Наслов на трудот: „Основи на финансии“, второ изменето и дополнето издание.

2. Име и презиме на авторот на трудот: проф. д-р Ристо Фотов

**3. Име и презиме на рецензенти: проф. д-р Тодор Тодоров
проф. д-р Милан Илиески,
проф. д-р Ристе Темјановски**

4. Значење на предметот кој се обработува во трудот: Трудот, претставува ново второ изменето и дополнето издание на веќе издаден и печатен универзитетски учебник во 2007 година, кој ја опфаќа во целост наставната материја од предметот Основи на финансии, предмет кој се изучува во вториот семестар од првите студиски години на Економскиот факултет при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, и ја покрива наставата со фонд на часови што е предвидена со наставната програма. Трудот разработува прашања кои се однесуваат на основите на финансиите (дефиниција, поим и предмет на изучување). Изменето и дополнето второ издание на основи на финансии има нова композиција и збогатена содржина на презентираниот материја. Во првиот дел кој ја разработува темата финансии и финансиски систем ги третира прашањата на финансии, дефиниција и предмет на изучување, предмет на изучување на науката за финансии, финансиска економија и националниот доход, класичните неутрални и современи функционални финансии, финансиски систем и негови елементи, финансиски текови и финансиски механизам, финансиски институции и финансиски инструменти, класификација на финансискиот систем: финансиски систем базиран на банките и финансиски систем базиран на пазар, систем на финансиски пазари и др. Вториот дел ги третира прашањата на парите и монетарната политика, појава и развој на облиците на парите, функции, функциите на современите пари и нивното влијание врз стопанските движења, порастот на вредноста на парите – дефлација, опаѓањето на вредноста на парите – инфлација, монетарна стабилност, парична маса и дефинирање на нејзината оптимална количина, фактори кои влијаат на понудата на пари, факторите кои влијаат врз примарните пари, факторите кои влијаат на монетарниот мултипликатор, кредитна мултипликатор, побарувачка на пари, детерминанти на побарувачката на пари, побарувачката на пари и брзината на оптекот на парите, стратегии на управување со монетарната понуда, појава на монетарното таргетирање, стратегија на монетарно таргетирање, стратегија на таргетирање на девизниот курс, стратегија на монетарен одбор (Currency Board), стратегија на таргетирање на инфлацијата, раѓањето на таргетирање на инфлацијата, таргетирање на инфлацијата versus таргетирање на нивото на цени, монетарни агрегати, примарни пари, монетарен мултипликатор, мултипликација на парите и монетарна политика, монетарно-кредитен систем, монетарно-кредитна политика и др. Третиот дел третира прашања на банкарскиот систем. Четвртиот дел од второто изменето и дополнето издание на универзитетскиот учебник „Основи на финансии“ ги третира прашањата од деловно-финансискиот систем во чии рамки се разработуваат прашањата, како што се: финансиските цели на претпријатието, главна финансиска цел на претпријатието, споредни финансиски цели на претпријатието, спротивставеност на интересите и целите во акционерско друштво, осигурување, поим и начела.

Петтиот дел третира прашања од јавните финансии: фискален систем, јавни расходи, видови јавни расходи-поим и содржина, видови и поделба на јавните расходи, јавни приходи и видови на јавни приходи и јавен долг. Авторот успешно ги поставува и разработува прашањата врзани за финансиите. Тој ја нагласува непосредната поврзаност на финансиите за парите и паричните плаќања наспроти натуралните плаќања. Со тоа авторот укажува на фактот дека финансиите ќе постојат секаде каде што постојат парите. Несомнено тоа упатува на заклучокот дека каде што има стоковно производство и делување на Законот на вредноста изразен во пари ќе има и финансии. Што може да се каже дека природата на финансиите е парична, односно монетарна. Во елаборациите што ги презентира во трудот авторот на почетокот се задржува на историско-еволутивниот развој на финансиите.

Притоа се наведува дека како најзаслужен за издвојувањето на финансиите во посебна научна дисциплина се смета Karl Heirih van Ray кој прв почнал да го користи називот за финансии „Основи на финансиската наука“. Секако дека значаен придонес во „зацврстувањето на позициите“ на финансиите како посебна научна дисциплина има дадено англискиот економист John Maunard Keynes, напуштајќи го дотогашниот стерилен правец во развојот на науката за финансии. Придонесот на Кејнс во обликувањето на финансиите, како посебна научна дисциплина, како што потенцира авторот во трудот, се состои во тоа што финансиите попримат облик на економски функции (алокативна, редистрибутивна, стабилизациона, развојна). По однос на натамошното обликување и збогатување на содржината на финансиите како научна дисциплина, значен придонес имаат, како што нагласува авторот на трудот, Кејнсовите наследници Хансен и Самуелсон. Во оваа пригода треба да се наведе и заслугата на двајца Американци (Abba Lerner и A. Hansen) кои во разработката и обликувањето на финансиите како научна дисциплина за прв пат користат односно внесуваат математички методи. За Лернер се вели дека е прв кој го вовел називот *функционални финансии*. Понатаму во елаборациите во трудот „Основи на финансии“ авторот предочува дека финансиите во полн облик, како заокружена научна дисциплина, непобитно потврдува дека настануваат со појавата и развојот на стоковното производство и делувањето на Законот на вредноста, односно постоењето на парите како општ еквивалент според општопознатиот образец П-С-П₁, односно С-П-С₁ или проширениот облик на односот на факторите на репродукцијата. Со тоа парите, како што нагласува авторот, не се јавуваат само како чисто финансиски феномен, туку и како сосема определен општествен однос. Авторот се осврнува и на третманот на современата теорија кон финансиите, при што наведува дека финансиите ги опфаќаат сите парични, односно финансиски односи што во себе ги вклучуваат особено следните најтесно поврзани подрачја:

1. Монетарни финансии (пари, кредит, банки, берзи и др.) на кои почива најголем дел од финансиите;
2. Јавни или општествени финансии (прибирање и трошење на општествените средства за финансирање на јавните потреби во општеството);
3. Меѓународни финансии, како посебен дел, и покрај тоа што некои автори ги сместуваат во монетарните финансии, но имајќи ја предвид специфичноста на проблематиката што ја третира, поадекватно е да се издвои во посебно подрачје од науката за финансии.

Според тоа, како што наведува авторот, финансиите како научна дисциплина се занимава со сите прашања кои се врзани за проблемите со парите, за нивно креирање, за тековите, за поништувањето, за бројни и сложени дејствувања во стопанството, за тековите на доходот воопшто, а пред сè за неговата распределба, прераспределба, облиците, инструментите и субјектите на неговото трошење итн. Во дефинирањето на предметот на науката за финансии авторот наведува дека финансиите како поим претставуваат парична страна на секоја стопанска работа и парична страна на сите текови на националното стопанство, па во таа смисла авторот како предмет на изучување на науката за финансии ги дава следните подрачја:

1. паричните плаќања;
2. кредитните односи;
3. политика на прибирање и вложување на паричните средства;
4. емисија на пари;
5. монетарно-кредитна и девизна политика;
6. јавни (фискална) финансии;
7. финансиска политика и планирање на паричните текови;
8. организација и активност на банкарското работење;
9. финансиско осигурување итн.

Анализирајќи ја релацијата финансиска економија и националниот доход, во трудот се констатира дека финансиите од една страна ги претставуваат материјалните односи и текови во стопанството и репродукцијата, а од друга страна паричните односи и текови кои материјалната средства ги добиваат во тековите на репродукцијата, односно покажувајќи

и потврдувајќи дека паричната страна на репродукцијата претставува само втората страна на нејзината материјална основа и материјални биланси. Тоа покажува дека и двете страни претставуваат дијалектичка целина која произлегува од општествено-економските односи и развојот на стопанството на одредено општество. Авторот го потенцира фактот дека современите функционални финансии наспроти класичните неутрални финансии на парите им припишува активен однос и карактер врз репродукционите текови, кое е како резултат на трансформацијата на местото и улогата на политичките институции, пред сè, на државата во економскиот живот. Со заговарањето на државниот интервенционизам доаѓа до низа нови и проширувања на постојните облици на расходи, односно дека државата се претвора во одлучувачки фактор во регулирањето на стопанството „не само со својот систем на приходи, односно со одземање од стопанството, туку и со своите расходи односно со давање на стопанството”.

Авторот понатаму во трудот „Основи на финансии“, во композицијата на тематската обработка на материјалата приоѓа кон презентирање на финансискиот систем и неговите елементи. Овде авторот прави успешен обид да го запознае читателот со содржината на финансискиот систем односно претставувајќи ги потсистемите кои го сочинуваат финансискиот систем. Во таа смисла ги разработува секој потсистем одделно давајќи ги неопходните објаснувања за секој од нив, како и за финансиските текови и финансиските механизми, финансиските институции и финансиските инструменти, притоа, разработувајќи ги финансиските институции секоја од нив посебно во обем кој е неопходно да се сфати суштината на секоја од нив поединечно (пазар на пари, пазар на капитал, девизен пазар, девизни берзи). Понатаму авторот во трудот посветува прилично простор за елаборирање на пазарните инструменти и финансиските деривативи како значен материјал за тргување на финансиските пазари. Овде првин се разработуваат финансиските инструменти, како: акциите, обврзниците, цесиите, асигнацијата, компензацијата, фјучерсите, опциите, форвордите, како и други финансиски инструменти што современата практика на тргување на финансиските пазари ги познава. Се разработуваат во обем кој е потребен за нивно објаснување, како и се дадени одредени примери за пресметување на нивните значајни елементи (принос и цени). Во трудот доволен простор се посветува и на монетарните стратегии како можност за одржување на монетарната стабилност во националната економија. На парите како најликвидно средство во трудот им се посветува, исто така, доволно внимание и солидна елаборација, третирајќи ги прашањата на потребата од нивна појава и причините кои ја детерминирале нивната појава, понатаму прашањата на еволуцијата на паричните облици, и прашањата на понудата и побарувачката на парите и факторите што ги детерминираат нив.

5. Оригиналност на трудот со проценка за придонесот врз развојот на научната мисла: Трудот претставува, според содржината и начинот на разработката, дело во кое на оригинален начин се разработуваат примери, прашања и решенија со чијашто примена овозможува постигнување на поголема ефикасност и ефективност во областа на финансиските односи и релации.

6. Други трудови за ист или сроден предмет со компонирање оценка за квалитетот на трудот: Кај нас до сега се презентирани трудови од областа на финансиите, но основите на финансии од кои треба да се стекнат основните знаења, не се разработува на ваков начин. Трудот претставува научен материјал со висок квалитет кој може да го користат студентите и сите кои работат на раководни функции особено во финансиската дејност во сите компании, било да се мали средни или големи, при донесување на деловни одлуки.

7. Соодветноста на применетата методологија: Трудот е изработен со примена на методите на научноистражувачката работа, присутен е аналитичкиот пристап, квалитативната и квантитативната анализа и научната проценка.

8. Научната заснованост на експликацијата на заклучоците: Заклучоците наведени во трудот се резултат на методологијата на научното истражување.

9. Стручна композиција на трудот: Трудот е систематски и логички подреден во пет дела. Во нив се обработуваат: финансии и финансиски систем ги третира прашањата на финансии, дефиниција и предмет на изучување, предмет на изучување на науката за финансии, финансиска економија и националниот доход, класичните неутрални и

современи функционални финансии, финансиски систем и негови елементи, финансиски текови и финансиски механизам, финансиски институции и финансиски инструменти, класификација на финансискиот систем: финансиски систем базиран на банките и финансиски систем базиран на пазар, систем на финансиски пазари, парите и монетарната политика, појава и развој на облиците на парите, функции, функциите на современите пари и нивното влијание врз стопанските движења, порастот на вредноста на парите – дефлација, опаѓањето на вредноста на парите – инфлација, монетарна стабилност, парична маса и дефинирање на нејзината оптимална количина, фактори кои влијаат на понудата на пари, факторите кои влијаат врз примарните пари, факторите кои влијаат на монетарниот мултипликатор, кредитна мултипликатор, побарувачка на пари, детерминанти на побарувачката на пари, побарувачката на пари и брзината на оптекот на парите, стратегии на управување со монетарната понуда, појава на монетарното таргетирање, стратегија на монетарно таргетирање, стратегија на таргетирање на девизниот курс, стратегија на монетарен одбор (Currency Board), стратегија на таргетирање на инфлацијата, раѓањето на таргетирање на инфлацијата, таргетирање на инфлацијата versus таргетирање на нивото на цени, монетарни агрегати, примарни пари, монетарен мултипликатор, мултипликација на парите и монетарна политика, монетарно-кредитен систем, монетарно-кредитна политика, деловно-финансиски систем, осигурување, поим и начела, банкарски систем, јавните финансии, во чии рамки се третираат особено следните прашања: фискален систем, јавни расходи, видови јавни расходи-поим и содржина, видови и поделба на јавните расходи, јавни приходи и видови на јавни приходи и јавен долг.

10. Претпоставен интерес на научната и другата јавност за која е наменет трудот: Како нов труд, изменет и дополнет, од ваков вид кај нас, истиот ќе предизвика интерес кај сите оние што се занимаваат со проблематиката на финансиите, но не само како литература за изучување на истоимениот предмет, туку и пошироко, особено од корист ќе им биде на оние што секојдневно работат на разни задачи од финансиската дејност.

11. Резиме на трудот: Во трудот се нагласува дека со основите на финансии се даваат можности за стекнување пошироки знаења од финансиската теорија и практика кои во одредени моменти ќе им биде од корист на сите кои работат во финансиската дејност.

12. Други напомени за трудот: Трудот ја разработува проблематиката на финансиите и тоа основите со што нуди решенија за обезбедување ефикасно и функционално справување со тековните финансиски проблеми, како и нудење на соодветно решение за оптимална деловна одлука што треба да се донесе од страна на финансиските менаџери.

13. Препорака за печатење: Трудот „Основи на финансии” - второ изменето и дополнето издание - ќе предизвика голем интерес кај нашата јавност, бидејќи студентите и сите други кои се занимаваат со финансии во овој труд ќе најдат одговор на бројни прашања, кои треба да ги изучуваат и со кои се среќаваат во практиката во своето работење. Поради ова со големо задоволство препорачувам истиот да биде објавен како основен учебник.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Тодор Тодоров, с.р.
 Проф. д-р Милан Илиески, с.р.
 Проф. д-р Ристе Темјановски, с.р.